

Lucrarea noastră și-a propus să urmărească rolul pe care orașul de pe Cibin l-a avut în ultimii 60 de ani în investigarea și valorificarea culturii și civilizației tradiționale din România.

Perioada pe care intenționăm să o parcurgem (1956-2016) rămâne una dintre cele mai frământate din istoria României, cu dureroase repercusiuni asupra vieții materiale și spirituale a românilor. În martie 1945, odată cu sfârșitul celui de-al doilea război mondial, este instaurat – sub amenințarea armatelor rusești – primul guvern „democratic” care aduce la conducerea țării „dictatura proletariatului” și astfel România va fi eliminată, vreme de peste patru decenii, din rândul națiunilor civilizate europene. În acest context, Universitatea Daciei Superioare refugiată la Sibiu odată după Diktatul de la Viena (1940) se reîntoarce la Cluj, activitatea științifică și de cercetare din Sibiu diminuându-se vizibil.

Înființarea *Secțiunii Sibiua* Filialei Cluj a Academiei R.P.R., în primăvara lui 1956, a însemnat reluarea activității de cercetare în domeniul științelor umaniste, întreruptă în primul deceniu de „democrație populară”. Noua instituție era „răspunsul” forurilor de partid la „un memoriu purtând 25 de semnături ale unor intelectuali români și germani, între care Nicolae Lupu (1921-2001), Cornel Irimie (1919-1983), Carol Gölner (1911-1995)”¹.

În fundamentarea cercetării științifice la Sibiu s-a invocat tradiția, trecutul comun al conviețuirii românilor, germanilor și al maghiarilor din Transilvania. Au fost reluate cercetările privind graiurile săsești, folclorul și etnografia, istoria și cultura germanilor și a românilor din sudul Transilvaniei. Titulatura noii unități de cercetare a fost *Secția de Științe Sociale Sibiu* a filialei Cluj a Academiei R.P.R. Nicolae Lupu, Directorul Muzeului Brukenthal a fost numit „șeful secției”, iar Carol Gölner a devenit, în 1957, „redactor-șef” al revistei nou înființate „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” (Cercetări de etnografie și istorie)².

În primii ani noua instituție a fost găzduită de Muzeul Brukenthal, ambele instituții având același director. În ciuda unor dificultăți, inerente oricărui început, unii cercetători au reușit să publice câteva lucrări de sinteză în domeniul etnologiei. Astfel, Julius Bielez³ și Cornel Irimie⁴ tipăresc, în perioada 1956-1958, trei, respectiv patru volume. Sunt lucrări de reală importanță științifică, care au marcat efectiv evoluția disciplinei.

Dincolo de studiile și articolele publicate în revista Institutului, Bernhard Capesius⁵ tipărește în 1962 la Editura Academiei *Die Landler in Siebenbürgen* (Landlerii din Transilvania), o altă sinteză importantă pentru cultura și civilizația unei minorități transilvănene.

În anii 70, când instituția sibiană a devenit unitate de sine stătătoare sub numele de *Centrul de Științe Sociale Sibiu*, câțiva cercetători s-au transferat la alte instituții (Nicolae Lupu a devenit decanul Institutului de învățământ superior Sibiu, iar Cornel Irimie, director al Muzeului Brukenthal), în locul lor fiind angajați alții noi. La sectorul de etnologie a fost încadrată, în 1971, Anca Goția, absolventă a Facultății de germanistică din București. Temele de cercetare au vizat, îndeosebi, interferențele româno-săsești în domeniul culturii populare, în centrul atenției situându-se folcloriștii și intelectualii sași care au tradus în limba germană folclor românesc, contribuind astfel la cunoașterea tezaurului nostru tradițional în spațiul european. Studiile sale vor fi găzduite, deopotrivă, de reviste de limbă

*prof. univ. dr.; cercetător științific, Institutul de Cercetări Socio-Umane, Sibiu

¹Vasile Ciobanu, *Premise ale cercetării instituționalizate în domeniul științelor umaniste la Sibiu*, în „Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu – Semicentenar 1956-2006”, Sibiu, Honterus, 2006, p. 19-20.

²Paul Niedermaier, *Institutul la 50 de ani*, în „Semicentenar 1956-2006”, Sibiu, Honterus, 2006, p. 22.

³Julius Bielez, *Portul popular al sașilor din Transilvania* (București, ESPLA, 1956), *Arta populară a sașilor din Transilvania* („Studii și cercetări de istoria artei”, nr. 3/1956), *Ceramica habană din Ardeal* (București, 1957).

⁴Cornel Irimie, *Portul popular din Țara Oltului – zona Făgăraș* (București, 1956), *Zona Avrig* (București, 1957), *Zona Perșanilor* (București, 1958) și *Pivele și văltoarele din Mărginimea Sibiului și de pe Valea Sebeșului* (București, 1956).

⁵Bernhard Capesius, *Die Landler in Siebenbürgen* (București, 1962).

(*Forschungen*⁶..., *Volk und Kultur*⁷) sau română (*Studii și comunicări*⁸, *Cercetări de limbă și literatură*⁹)

Cărții de etnologie, apărută în anii '70, i s-a făcut loc periodic în paginile revistei *Forschungen*..., Anca Goția¹⁰ semnând principalele recenzii ale unor volume.

În anii '80 Centrul de Științe Sociale a fost integrat în Institutul de învățământ superior Sibiu, director devenind astfel, decanul uneia dintre facultăți. În această perioadă la sectorul de etnologie este angajat Ilie Moise – secretarul Asociației Folcloriștilor și Etnografilor din Județul Sibiu. Împreună cu Anca Goția va realiza câteva proiecte de cercetare axate pe folclorul copiilor¹¹ și al tineretului¹², majoritatea publicate mai târziu în reviste de specialitate centrale sau locale.

Schimbările de după 1989 au contribuit din plin la reșezarea cercetării sibiene pe baze științifice solide prin subordonarea acesteia Academiei Române.

Noua titulatură, *Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu* corespundea profilului real al noii infrastructuri care s-a mutat într-un local nou, mult mai spațios, adecvat nevoilor de cercetare. În 1990 s-a înființat Universitatea „Lucian Blaga” fapt ce a permis integrarea unora dintre cercetătorii etnologi și în procesul de învățământ. Astfel, Ilie Moise va preda începând cu 1991 folclor literar și etnologie la Facultatea de Litere, Istorie și Științe Juridice. Dincolo de activitatea susținută în cadrul Universităților „Lucian Blaga” Sibiu și „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, cercetătorii sectorului de etnologie au obținut în 1992, acordul Academiei Române privind preluarea anuarului *Studii și comunicări* – buletinul științific al „Asociației folcloriștilor și etnografilor din județul Sibiu” de către ICSU Sibiu. Primul număr al celui de-al doilea periodic al Academiei Române, *Studii și comunicări de etnologie*, editat de ICSU Sibiu a apărut în 1992, având ca redactor-șef pe Ilie Moise. De la început, noua revistă și-a asumat statutul de periodic al tuturor etnologilor din zonă (atât români, cât și germani) prin introducerea secțiunii „Din etnologia germanilor din România” în sumarul fiecărui volum. În consecință, materialele apărute în limba română aveau rezumat în limba germană, iar cele redactate în limba germană beneficiau de rezumate în limba română.

Dificultățile financiare apărute la editura Academiei Române către sfârșitul anilor 90 au determinat conducerea revistei să apeleze la finanțarea acesteia de către Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Sibiu, instituție cu care ne aflăm într-o frumoasă relație de parteneriat care funcționează și astăzi, anul în care apare tomul XXX al periodicei *Studii și comunicări de etnologie*. Este unul dintre cele mai longevive și eficiente parteneriate dintre două instituții de cultură din spațiul carpatin!

În ciuda tuturor schimbărilor și a modificărilor intervenite în decursul anilor și-a păstrat profilul și numărul de cercetători.

După pensionarea Ancăi Goția, secretariatul de redacție a fost preluat de colega noastră Mariana Vlad, asigurând apariția periodică a revistei în condiții mai mult decât onorabile. Din 2007, revista are un nou secretar de redacție, pe cercetătoarea Andreea Buzaș, absolventă a Facultății de Litere și Arte Sibiu.

De două decenii și jumătate, *Studii și comunicări de etnologie* apare anual, conform ritmicității propuse.

În cei 25 de ani de apariție sub egida Academiei Române, *Studii și comunicări de etnologie* și-a câștigat un prestigiu indiscutabil, datorat atât seriozității colegiului de redacție, cât și colaboratorilor români și străini.

⁶Zu Friedrich Wilhelm Schuster *Bemühungen um die Übersetzung rumänischer Volksdichtung ins Deutsche*, *Forschungen* 16/1, 1973, p. 84–91; Johann Karl Schuller *und die rumänische Folklore*, *Forschungen* 18/1, 1975, p. 90–97.

⁷Fr. W. Schuster, *der Volkskundler*, *Volk und Kultur*, nr. 8, 1974, p. 293

⁸Preliminarii privind cercetarea folclorului copiilor în Transilvania, *Studii și comunicări*. Asociația folcloriștilor și etnografilor, Sibiu, 1978, p. 27–36.

⁹Traian Gherman – folcloristul, *Cercetări de limbă și literatură*, vol. I, Sibiu, 1981, p. 231–239.

¹⁰A. G., *Butea junilor*, în „*Forschungen zur Volks- und Landeskunde*”, Band I, 1979, p. 139–140.

¹¹*Zur traditionellen Kinderkultur in Siebenbürgen*, în vol. *Studii și cercetări de etnologie*, Sibiu, vol. 8 (Serie nouă), 1994, p. 257–266.

¹²Preliminarii la o cercetare a culturii tradiționale a copiilor în Transilvania, *Memoriile Comisiei de Folclor*, Academia Română, tom IV, București, 1994, p. 73–106.

La ceas aniversar se cuvine să amintim și numele profesorului Horst Klusch, responsabilul secțiunii *Din etnologia germanilor din România*, care a asigurat an de an o legătură directă cu cercetarea europeană de profil. Dintre colaboratorii permanenți (de lungă durată) ai publicației noastre amintim pe prof. univ. dr. Gh. Pavelescu (autorul a 32 studii și articole), prof. univ. dr. Dumitru Pop de la Universitatea Babeș-Bolyai (prezent în fiecare număr al revistei cu materiale de o aleasă ținută științifică), prof. univ. dr. Nicolae Constantinescu de la Universitatea din București sau dr. Maria Bocșe de la Muzeul Etnografic al Transilvaniei (Cluj-Napoca) care au asigurat prestigiu și prestanță întregii serii de *Studii și comunicări de etnologie*.

Premiul „Ethnos” pentru cercetare științifică acordat profesorului Ilie Moise în 2000, acreditarea CNCIS (categoria B) a revistei și introducerea acesteia în baza de date Index Copernicus din Polonia datorate în exclusivitate secretarului de redacție, dr. Andreea Buzaș, i-au consolidat statutul de periodic al celui mai înalt for științific și cultural al României.

Pe toată durata apariției (1978-2016) *Studii și comunicări de etnologie* a beneficiat de colaborarea a numeroși colegi din Institut precum Anca Goția, Gudrun Ittu, Sigrid Haldenwang, Gabriela Panțel, Stefan Sienert, Anda Spânu, Mariana Vlad, Victor Grecu, Vasile Ciobanu ș.a.

Aprecierile de care se bucură *Studii și comunicări de etnologie* în plan național și chiar european este un indiciu clar al calității științifice a materialelor publicate și al prestigiului indiscutabil al colaboratorilor. De-a lungul celor 38 de ani care au trecut de la apariția primului număr (septembrie 1978), în paginile anuarului nostru au publicat peste 200 de cercetători și au fost aniversați sau comemorați aproximativ 100. Revista a consolidat prestigiul sectorului de etnologie, care s-a impus pregnant în mediile culturale de specialitate și prin alegerea unora dintre cercetătorii sibieni în forurile de conducere ale unor organisme internaționale (Anca Goția – membră a Comisiei de cercetare a muzicii și dansului din cadrul Societății germane de cultură tradițională) și naționale (Ilie Moise – membru în conducerea Asociației de Științe Etnologice din România și în Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Imaterial).

Temele de plan ale sectorului de etnologie axate, la început, pe cercetări de teren (confrerii carpatice de tineret, ceata de feciori) au glisat cu timpul spre investigațiile de bibliotecă (cultura tradițională în „Tribuna”, „Transilvania”, „Telegraful român”) și arhive (*Astra între identitate și aliniere europeană* sau *Patrimoniul cultural imaterial: arhive naționale de folclor*) mult mai puțin costisitoare decât deplasările în zonele rurale. În acest context, se cuvine să amintim colaborarea cercetătorilor Anca Goția și Ilie Moise la *Dicționarul general al literaturii române*, lucrare de anvergură patronată de Academia Română.

La șase decenii de la înființarea Institutului de Cercetări Sectorul de etnologie se prezintă cu un bilanț pozitiv: 25 de cărți publicate în edituri de prestigiu; o arhivă de folclor consultată de cercetători de pe întreg arealul românesc; o revistă de specialitate ajunsă la tomul al XXX-lea; proiecte de cercetare vizând realizarea unor sinteze privind cultura tradițională din sudul Transilvaniei. E mult, e puțin? Noi credem că sunt șase decenii de succese datorate unei colaborări rodnice între toate instituțiile de cercetare (ICSU, Muzeu, Universitate, Arhivele Satului, Centrul Județean ș.a.) care și-au dat realmente mâna în redactarea principalelor sinteze privind elementele specifice culturii și civilizației tradiționale din sudul Ardealului: *Mărginenii Sibiului* (coord.: Cornel Irimie, vol. I, 1985); *Portul popular al sașilor din Transilvania* (J. Bielez, 1956); *Portul popular din Țara Oltului* (C. Irimie, 1956-1959); *Portul popular din județul Sibiu* (I. Moise și H. Klusch, 1978); *Folcloristica sibiană* (I. Moise, 1998); *Sibiu, repere etnologice* (I. Moise, 2004).

Sunt lucrări fundamentale care poartă girul cercetătorilor de la ICSU Sibiu, în ultimă instanță, al cercetării fundamentale coordonată de peste șase decenii de Academia Română.